

Titulus. cxv

gis vel minus opatur circa quilibet f'm
hoc noticia et suu' nomē crescit in q'libet.
Et hoc est vere cognoscere deum. sentire
opera sua circa seipm p experientiā. Itez
magis sentit hō p experientiā ope que de'
operat circa aiam q' circa corpus. q' aia
que cognoscit magis est p inqua lib' p
q' corpus. et ideo maior et magis acqui/
ritur noticia de deo in hō p ope q' ope/
ratur circa suā aiam: q' circa ipm corp'.
et in illis operib' est vltimus finis et vlti-

Epilo /
gat de g
dib' ex/
puncta/
lib' no/
ticie dei
ma certitudo de deo p ope. Ecce q' qualis
ter noticia acq'sita de deo p experientiā p
ope q' homo videt p experientiā hō mul/
tos gradus. Primus gradus est p ope q'
homo videt extra se in alijs. Secundus
gradus est p ope que homo sentit in pro/
prio corpe suo fieri. Terti gradus est p
opera que hō sentit et p'cipit fieri circa su/
am aiam. Et oia ista p'c'p' ad nomē dei
et ad laudē et gl'iam et honorē: et ad suaz fa/
mam. Sic q' f'm q' ope dei sunt cōmunia
et vniuersalia oibus vel plurib' v'l singu/
laria et secreta. f'm hoc acq'ritur de deo no/
ticia cōmuni's vel singularis et maior vel
minor. Et si homo p' cognoscere deu'z
p' creaturas extra se inq'ntum sunt opera
dei: et per seipsum inquantū est opus dei.
Et p' ope que opatur extra se in alijs ho/
minib' et creaturis. Et p' ope que opatur
circa seipm tam circa aiam q' circa corp'.
Et p' sequens multis modis p' ipsu'z
laudare: glorificare: magnificare et bono/
rificare et famā dare. Dat ergo q' no/
ticia de deo acq'sita p' opera eius in hoib'
habet multos gradus. Et p' sequens re/
putatio et estimatio de deo est maior vel
minor in cordib' hominū: et habet mul/
tos gradus: nec est equalis apud omes.
Et exinde seq'tur q' cum f'm maiore: vel
minorem reputationē seu estimationē de/
tur honor maior vel minor: et etiam laus
gloria et nomen. sequis q' ab oibus homi/
nib' nō darur equaliter honor: laus et glo/
ria et nomen interius et exterius.

De obligatione hois erga honorē dei
et laudem et gloriā et nomē suum.

Titulus: cxv.

Q' Bonias iam

manifestū est q' oia que deus opatur ex/
tra se in creaturis: opatur ad suu' bono/
rem: laudem: gloriā et nomē: et etiā dictu'z
est q' honor: laus: gl'ia et nomē dei acq'ri/
tur: generatur et crescit per opera benefa/
ctar et opera creaturaz. et q' hō qui est crea/
tura nobilior dei q' sit in mundo p' ope/
ri et habet p'c'p' opandi. ideo sequis q' ho/
mo debet et obligatur operari omia ope/
ra sua que facit ppter honorem: laudem:
gloriā et nomen dei. et ad hoc debet di/
rigere omia ope sua: ut sc' p' ope sua seq'/
tur honor dei: laus et gloria et nomē dei.
Ulteri' sequis q' hō debet et tenet solu'z **S'c'do:**
quantum potest velle et laborare ut suu'
nomen fiat: crescat et multiplicetur inq'ntu'
m fieri poterit. Et q' ope hois bene/
facta. sequis: genera'z et fit maior laus: ma/
ior gloria et maius nomē: q' p' opera alia
rum creaturarū. cū homo sit nobilior cre/
atura: sequis q' nō solu' hō debet et obli/
gatur facere omia ope sua ppter honorez
dei ut dictum est. sed etiā tenetur et debet
tantū operari q'ntum poterit et multipli/
care opera sua: et meliori mō quo poterit
operari. Et in hoc debet cōtinue et incel/
santer studere et omnē diligentia appone
re ad hoc ut p' opera sua honor dei: laus:
gloria: fama et nomen crescāt et multipli/
cent: q'ntu' fieri poterit. Et nō solu' hoc te/
netur facere: sed et velle et laborare ut iō
bus reb'z: in oibus hoib'bus: in oib' opib'
honor dei: laus: gloria: nomen et fama fi/
ant crescant et multiplicent q'ntu' fieri po/
terit. Aliter si homo facit contrariū om/
niū supradictoz: seq'tur q' homo nō ope/
ratur ut creatura dei: nec ut opus dei nec
ut homo. imo operas p' tra dei et p' tra in/
tentio'ne dei totaliter: et p' tra ordinationē
diuinam: et cōtra finem ad quē facia' sūt
oia. Et quia honor dei semp est cū vtilita'
te. nec possunt separari honor dei et vtilitas.
et vbi maior honor dei: ibi maior vtilitas.
et quia etiam tota vtilitas est hois et nō
dei. seq'tur q' q'ntu' homo opatur ad hono/
rem: laudem et gl'iam dei et ipse opaz metad
suā vtilitatē. et q' q'ntu' magis homo labo/
rat ut honor dei crescat et multiplicetur:
tanto etiā magis laborat ut sua p'p'ria vti/
litas crescat et multiplicetur. Itez quia hō **Tertio.**
Quarto

Ti.cxxvi. De obligatiōe honoris dei

76

debet et obligatur amare honorē dei et laborare ut crescat et multiplicet in obsequiū fieri poterit. sequit qd hō obligat se ponere totū suū seipm. et totā vitam suā et dare vitā suā: et oia que haber ad honorez dei: laudem et gliam. Et per sequens qd qn hō dat vitā suā et qd habet ad honorez dei: qd tunc facit maximā suam utilitatem. quod tunc laborat qd: um pōt usq; ad ultimū de potentia ad dei honorē. Quia nō pōt magis laborare ad dei honorē: qd dare vitam suam p illo. et iō hō est summa utilitas: summū cōmodū et lucrū homis. Et iō sequitur qd hō nihil perdit: sed summelucratur dū vitam suā dat ad honorē dei. et iō nō perdit vitā. Preterea etiā sequitur et cōcluditur qd hō debet: obligatur et teneatur credere deo et cōfiteri et attribuere et dicere de ipso oia illa que pertinet ad suū honorē: ad suā laudē: ad suā gliam et ad suū nomē: et famā suā: et magis illa qd pertinet ad maiorez laudē: ad maiorez honorē: et ad maiorem gliam: qd illa que pertinet ad minorem.

Qoia que pōt hō vel debet dare deo reducuntur ad honorē. et quicquid facit hō deo: semper ipm honorat vel inhonorat seu cōtemnit vel iniuriatur.

Titulus. cxxvi.

Ti. de/
xxi. et ti/
tulo. clc/
xxij.

Quoniam autem declaratum est qd oia que deo facit extra se: facit ppter suū honorē: et qd oia qd deo pertinet extra se: pertinet ad suū honorē. qd honor respicit et cōprehendit totum statum dei extra se. et quia hō pōt: debet et tenetur reddere deo et dare plura et pbatū est. et oia que hō pōt facere deo et reddere sunt extra deum. iō sequitur qd oia debita qd hō pōt et debet dare deo reducunt et pertinet ad honorē dei. Et quia oia que respiciunt deum exterius respiciunt et pertinet ad suū honorē. vel ad contrariū sui honoris. sed ad inhonorationē seu cōtemptū et iniuriā. iō quicquid hō faciat deo semper ipm honorat vel inhonorat. Cum enim honorare et inhonorare contrariantur inter se. et omnia que sunt exterius extra deum: debent fieri ad suū honorē. sequitur qd si non sunt ad suū honorē: qd sunt contra suū honorē. Et per sequens hō deum spōt hono-

rat vel inhonorat. Et iō sequitur qd omnia ista debita que hō debet deo. scz amo: ti: mor: laus: honor: et glia: obediētia: pes fides et credulitas et cōfidentia reducuntur et pertinent ad honorem dei. et opposita istorum sunt contra honorem dei. Et iō qd amat deus primo: honorat ipm. et qd nō amat ipm primo: inhonorat ipm. Et qui amat deum et nō amat eum primo: inhonorat ipm. quia est pmo amandus. Et si nō amat qd primo amandū est: iniuria et cōtemptus est. Et qui timet deum pmo: honorat ipm. et qui nō timet inhonorat. Et qd obedit deo honorat ipm. et qui nō obedit inhonorat. Et qd sperat ī deo: ipm honorat. et qui nō sperat ī deo: ipm inhonorat. Et qui cōfidit in deo: honorat ipm. et qd nō cōfidit: inhonorat. Et qd credit et dat fidem deo: ipm honorat. et qd nō credit ei: ipm inhonorat. et qd nō credit deo pmo et totaliter: etiā ipm inhonorat. Sic ḡ amare deū pmo: timere deum pmo: glorificare et laudare deū pmo: obedire deo pmo: sperare ī deū pmo: et cōfidere ī deo pmo: et credere ī deo pmo: hoc est honorare deū. Sed nō amare deū pmo: non timere deū pmo: nō obedire deo pmo: nō laudare: nō sperare ī deo pmo: nō confidere ī deo pmo: nō credere deo pmo: hō est deum inhonorare: cōtemnere et iniuriare. Et sic oia que deo dant p hominē redunt ad honorare vel inhonorare deum et cōtemnere vel iniuriari. Et sic honorare deū vel inhonorare: oia claudunt. Et quia honorare deum et inhonorare opponunt. iō sicut nullum maius bonū pōt facere hō qd honorare deum. ita nullum peius malum pōt facere hō qd deus inhonorare. Et sicut nihil maius pōt es: se extra deus qd honorare: sic nihil peius pōt esse extra deus qd inhonoratio dei seu iniuria dei. Sic ḡ soluere et reddere deo debitum: est ipsum honorare. et nō soluere neq; reddere est ipsum inhonorare et cōtemnere et iniuriari. Studere ḡ debet hō diligentissime et diligat deum et reddit et soluat deo qd debet. Unde qd deo vult suū honorē. quia ppter illum fecit omnia. et omnia que hō debet facere et reddere deo pertinent ad eius honorē.

Oia re/
ducū ī
honorez
dei vel
econtra.

mt

Titulus.cccvii. et.cccviii

sequitur qd deus vult qd homo reddat do quod debet: et nihil potest velle cōtra suum honorem.

De multiplicatiōe honoris et iniurie.

Titulus.cccvii.

Qvia aīt oīs creatura facta est ad q honorē dei: et respicit honorē dei et prinet ad honorē dei: et eriaz respicit deūz quodāmō. iō honor dei respicit honorē om̄i creaturā. et iniuria dei respicit iniuriā om̄i creaturā. Et iō qñ honorat deo: honorat oīa que dei sunt. sc̄ oīs creature. Et qñ deo: in honorat et cōtemnit seu iniuriat: etiā iniuriant et cōtēnunt et in honorant om̄es creature.

Peccas. Et sīc ī honorare deū includunt infinitē in honoriatiōes. et in iniuria dei includunt infinitē iniuria simul et semel. Et sic nihil ita cito crescit et multiplicat̄ sicut honor et iniuria. qd honor vnius ē honor infinito: et iniuria vnius simul et semel est iniuria infinito. Qui ē honorat deū: honorat om̄es creature. et q iniuriat deū: simul et sel̄ iniuriat oīs creature. sicut qui iniuriat regem: iniuriat om̄es de regno simul et semel.

De honore.priō qd est p̄trari honor dei tanq̄ eius capitalis inimicus.

Titulus.cccviii.

T.cccv

Qpbatū est qd hō debeat facere oīa opa sua ad honorē dei: et teneat laborare qstū p̄t ut honor dei: laus: gl̄ia: fama et nōmē crescat et multiplicent̄ qstū fieri poterit tam in seip̄o qd in oībus alijs. alit si nō faciat hō: nūc hō nō opa: ut creature dei: nec vt op̄ dei: imo facit cōtra deū et p̄tra intentionē totalez eius: p̄tra suā ordinationem. qd uis hoc sit magnum malū. Sed tū p̄ius est si op̄ oīa et faciat hō que facit ad suū p̄priū honorē et ad suā p̄priam laudē et gloriā: et ad acq̄ rendū sibip̄si nōmē et famā: et ad hoc stu/deat et laboret ut honor suus p̄pri: laus gl̄ia: fama et nōmen fiant: crescant et multiplicentur. quia tunc hō studet laborat de directo p̄tra deū. imo nihil magis est p̄tra deū. nihil magis repugnat deo. nihil magis inimicat deo qd talis honor p̄pri:

tal laus: talis gloria et fama. qd p̄trari et inimicatur de directo honorē dei et sue laudi et glorie: et statui roti diuino extra se qd cōsistit in laude: in gloria et in honore quia deus om̄ia fecit. ppter suū honorē. **Ti. cccv** et soli deo debet laus et gloria. et hoc ē sū. **Ti. cccvi** p̄prium. quia tunc hō facit p̄ seip̄m suū **Ti. cccvii** umstratū sicut deus: separat̄ et diuinus p̄p. a deo et p̄tra deū: et tollit: rapit et furat id qd est p̄prium deo. Et ideo sequit̄ qd nullo modo hō p̄t esse maior inimicus ei⁹ r̄i/sibilis et manifestus. nullo mō p̄t magis iniuriare et in honorare deū: qd qd studet et laboret et facit om̄ia ad suū p̄prium honorē: suam gloriā et laudē p̄pria. Et sic patet qualiter hō subito p̄t effici inimicus dei capitalis: volendo p̄prium ho/ to effici norem: laudē et gl̄iam. et qd liter subito fa/ qd iū cit gaerrā inter deū et hominem: et maxima inimicitia: et maxima diuissio et discordia fit ppter p̄prium honorē: laudē et gl̄iam. quia hoc est de directo ire cōtra intentio/nem dei: p̄tra cor dei: et p̄tra fundamentū dei: et tangere cor ipsi⁹ dei: et p̄tra totū ordinem vniuersi. Et p̄ p̄sequens sequit̄: qd p̄ nihil magis hō p̄t cognoscere manife/stē et experimētāliter et infallibiliter qd ip̄e vadit p̄tra deū: et qd iniuriat ip̄m: et qd sit p̄tra ip̄m: qd p̄prium honorē: laudē et glo/riā. et qd nihil magis experimētāliter: vi/sibiliter ad oculū manifestat iniuriā dei et offensaz et inimicitā dei qd p̄prium honorē: et nihil magis et nihil facilē homo sentit et videt in seip̄o qd p̄prium honorē et p̄pria laudem. Ergo p̄prium honorē: laudem et gloriā: tanq̄ p̄ illud qd est summe sibi fa/miliare om̄ia potest cognoscere et iudica/re experimētāliter. qd nihil magis est ma/nifestum homib⁹ qd honor: laus et gl̄ia. Et iō sicut p̄ duos amores superius dictos oīa poterant p̄bari: ita siliter p̄ duos ho/nores. Unū dictū fuit in tractatu de amo/re: qd duo amores. sc̄ amor di⁹ et amor sui ipsius erat due porte et due p̄me radices ad intelligendū oīa. ita siliter duo hono/res. sc̄ honor dei et honor p̄pri⁹ sunt due porte ad intelligendum om̄ia. Unū magis sūt māfestiores isti duo honores qd duo amores. quia magis manifestus est ho/nor qd amor. Et ideo pbare per honores

Ti.cxcix. De proprio honore

77

est magis manifestū q̄ p̄bare p̄ amorem.
Ti.ccli. Sicut autē oia bona reduceban̄ ad dei amore: et ab ipo orieban̄. et omnia mala reduceban̄ ad ppriū amore et priuatū: et ab ipo orieban̄. ita omia bona reducunt ad honorē dei: et ab ipo oriunt magis manifeste: et omia mala reducunt ad honorē ppriū et priuatū. et ab ipo oriunt magis manifeste. Quāuis autē omia orianta duobus amorib⁹: nō tamē ita manifeste sūcuta duobus honorib⁹. et tñ ipi duo honores oriuntur a duobus amoribus: ut dicum est. quia sunt due p̄me radices.

Declaratio ad oculū q̄liter hō p̄ honorem ppriū est et sit ver⁹ et rect⁹ inimic⁹ dei

Titulus cxcix.

Quoniā autē supi⁹ iā tractatū ē de honore dei: laude: gl̄ia et fama et nomine suo q̄l'r. si q̄l'r generat et q̄l'r crescit i cordib⁹ hoīm. vñ dicitū est q̄ cor/p̄da hoīm debet impleri de cognitio dei. et ad hoc facta sunt ut fama dei et nomine dei habitent in cordib⁹ hoīm. ut sc̄z hoīs cognoscendo deū p̄ opera sua habeat deo bonam estimationē: bona reputatio nem et opinionez. et p̄ p̄n̄ ipm̄ honorē laudent et magnificent et glorificet i cor/dib⁹ eoꝝ. sic q̄ corda hoīm debent esse r̄a sa dei nois et honoris sui et laudis sue.

Querēs Sed hō q̄ qrit ppriū honorē: ppriaz laudem. ppriā gl̄iam et famā: ipemē primo honorē: occupat cor suū circa suūmet. ppriū bo/cupat lo/lat et studet: quō honor ppri⁹ fiat: crescat multipliceſ et p̄maneat: et tñ deberet oc/cupare cor suū circa honorē dei: laudē et gl̄iam: et in ipo fieri cognitio deo. Et sic cor suū qd̄ est nomis dei vas occupat circa honorē ppriū suū: et tenet occupa/tū de ppriū honorē: Et in hō facit deo ma/ximā iniuriā. q̄r̄ occupat sibi suū ppriū locū: et ponit illud qd̄ est p̄tra deū int⁹ in corde suo. Itē nō solū occupat nec tenet occupatū et impeditū suū ppriū cor cir/cas suū ppriū honorē. imo qd̄ p̄i⁹ est vult q̄ corda alioꝝ hoīm q̄ sunt vasa honoris dei et nomis sui: occupentur et repleant de suo ppriū honorē: de sua laude: fama et nomine suo: et de sua estimatione et re/putatione. ita q̄ cogitēt circa sua opa: cir-

ca suā famā: circa suū nomēt ipē cogno/ſcat et reputet ab hoīb⁹. et vult q̄ su⁹ ho/nor: sua laus: et gl̄ia et suum nomen et sua fama et reputatio sua diffundat: crescat et multiplicetur: et habiteret in cor/dib⁹ ho/minū et p̄maneat in eternū. et ad hō labo/rat q̄tū p̄t. **Ti.** qui q̄rit ppriū honorē: necessario vult q̄ ille crescat et multiplice/tur: et nō p̄t multiplicari nisi in ipis ho/minib⁹. et sic corda hoīm vult esse occupata circa facta sua cogitāda: et nō circa dei facta. circa ppriū honorē: et nō circa ho/norē dei. circa laudē famā suā: et circa no/mē suū magnificādū et exaltādū et hono/randū. et nō circa honorē dei nec nomē. et vult tenere impedita oia corda hoīm/ et seipm̄ multiplicare in eis. et vult q̄ ima/go sua multiplicet et imp̄mat in cordib⁹ omniū hoīm: ut sp̄ cogitent de ipo et lo/quāt de ipo. Et sic vult totū mūdū esse occupatū circa suū honorē. Et p̄ conse/ques vult deū expellere de regno suo: de habitaculo suo: et de domo sua propria. Ecce maria inimicitia et manifesta p̄tra/rietas: grādissima iniuria: p̄tra deū velle occupare: velle impedire oia loca dei: oia corda hoīm et ponere int⁹ inimicū dei ca/pitalem. sc̄z honorē ppriū: q̄ est p̄tra deū Ecce ḡ qualiter ad oculū manifestatur q̄ hō q̄n̄ querit ppriū honorē fit ver⁹ et di/rectus inimic⁹ dei. Et hō si nō q̄rit hono/rem dei: laudē: gl̄iam et famā ppriaz. et si nō opatut ad dei honorē. opat ad p̄priū honorē: nec est dare mediū. Jō hō necessario est sp̄ amic⁹ vel inimic⁹ dei: sp̄ est p̄ deo vel p̄tra deū. q̄r̄ nō est dare medi/um. Qui ḡ nō occupat nō laborat. nō co/gitat: nō vigilat circa honorē. laudē: glo/riā et famā dei. signū est q̄ occupat: cogi/tat: laborat. vigilat: studet circa ppriū ho/norē: circa ppriā laudē et gl̄iaz. Et p̄ p̄n̄ honor nō p̄t videre nec cogitare honorē dei et excecat gl̄iam. q̄r̄ iā excecat⁹ est p̄ ppriū honorē et ppriā laudem. **Lancere** ḡ debet se hō tanq̄ a mortalissimo veneno et subito in/terficiente a ppriū honorē: ppriā laude et gl̄ia: et sp̄ vigilare circa dī honorē: laudē et gl̄iam. Ecce ergo videte ad oculū qd̄ hō qui occupat et laborat circa ppriū ho/m̄

m̄ iū